

חולין סט

משה שווערד

1. תוספות מסכת חולין דף סט עמוד א

ותבעי לך קדשים קלים בירושלים - רב חנניא הוה מיבעי ליה בעזרה משום דחשיבה מחיצה יותר אפי' לענין שחיטת קדשים קלים ומיהו בנולד כולו בעזרה לא קא מיבעי ליה דפשיטא דטעון שחיטה.

2. שו"ת אבני נזר חלק יורה דעה סימן שנח

(ג) הנה בחולין (ס"ט ע"א) בעי אילפא הוציא עובר את ידו בין סימן לסימן מהו שיצטרף סימן ראשון לסימן שני לטהרו מידי נבילה. או לא. אמר רבא ק"ו אם הועילה לו סימן ראשון לסימן שני להתירה באכילה. אינו דין שתועיל לו לטהרו מידי נבילה. ופרש"י הכי מיבעיא לי' סימן ראשון כשנשחטה בעוד אבר זה בתוכה הי' בא להתיר אף באכילה. ומשיצא אין חתיכת סימן שני בא על אבר זה אלא לטהרו מידי נבילה כדאמרן לעיל וחכ"א מגע טריפה שחוטתה מי מצטרף סימן ראשון שבא לו לטהר ולהתיר עם זה שאינו בא אלא לטהר להועילו מיהא לטהר הואיל ושניהם שוין בכך או דילמא כיון דיש חילוק ביניהם לא מצטרף ראשון שהוא נשחט לשני דברים עם השני שאינו אלא לטהרו מידי נבילה ואין כאן שחוטתה שלימה לטהרו. אם מצטרף סימן ראשון לשני להתיר באכילה של העובר והבהמה ולא אמרינן שחיטה חלוקה היא ואין שחיטה לא בזו ולא בזו תועיל לאבר לטהרו מידי נבילה עכ"ל. וק"ל למה הוצרך רבא לק"ו. הא לדידי' אין התחלה לאיבעי' זו. דהא רבא ס"ל בזבחים (דף ל' ע"א) ובפסחים (דף ס"ג ע"א) דאין לשחיטה אלא לבסוף. וסימן ראשון לאו שחיטה הוא כלל. ואינו מתיר. וכל השחיטה הי' בסוף לאחר שהוציא ידו. והוא לטהרו מידי נבילה לבד:

(ד) ונ"ל להוכיח מכאן דהא דאין לשחיטה אלא לבסוף. הפי' דאין סימן הראשון מתיר כלל עד שישחט גם השני. אבל לאחר שחיטת השני. שני הסימנים מתירים ביחד. וע"כ שפיר מבעי' לי' כיון דסימן ראשון בא להתיר באכילה כיון דבאמת סימן ראשון ג"כ בא להתיר. ולמ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף מתחיל ההיתר מתחילה ועד סוף שנגמר ההיתר. וכן מוכח בזבחים (ק"י ע"א) דלר"מ כל סימן מתיר חצי בהמה. ולר"א משרא שרי חצי בהמה או מקלש קליש כולה בהמה. וע"ש בתוס' בד"ה אי. וכ"ז אי ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף. אבל למ"ד אינה לשחיטה אלא לבסוף. אין סימן אחד פועל כלום. רק בסוף שחיטה נתרת הבהמה. ולפי"מ שביארנו בסוף שחיטה שני הסימנים ביחד מתירים. אבל אחד בלא שני אינו פועל כלום ודו"ק:

3. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ה

הלכה ט: המושיט ידו למעי הבהמה וחתך מן הטחול ומן הכליות וכיוצא בהן והניח החתיכות בתוך מעיה ואחר כך שחטה. הרי אותן החתיכות אסורות משום אבר מן החי. ואע"פ שהוא בתוך מעיה, אבל אם חתך מן העובר שבמעיה ולא הוציאו ואחר כך שחטה הרי חתיכת העובר או אברו מותר הואיל ולא יצא, עובר שהוציא ידו או רגלו נאסר אותו אבר לעולם בין שחתכו קודם שתשחט אמו בין שחתכו אחר שנשחטה אמו, ואפילו החזיר אותו אבר למעי אמו ואחר כך נשחט או נולד הולד וחיה כמה שנים הרי אותו האבר ג' אסור משום טריפה, שכל בשר שיצא חוץ למחיצתו נאסר כבשר שפרש מן החי שנאמר ובשר בשדה טרפה כיון שיצא למקום שהוא לו כשדה נעשה טריפה כמו שביארנו.

הלכה י: הוציא מקצת האבר ונשאר מקצתו בפנים אפילו לא נשאר אלא מיעוטו היוצא אסור ושכפנים מותר, ואם חתך היוצא מן האבר אחר שהחזירו ונשחטה, אותו שיצא בלבד אסור ושאר האבר מותר, ואם לא החזירו וחתכו והוא בחוץ, בין שחתכו קודם שחיטה או אחר שחיטה, מקום החתך אסור והוא המקום שנגד האויר אחר שיחתך היוצא חוזר וחותך מקום החתך.

הלכה יא: כל אבר עובר שיצא וחתכו קודם שחיטה והוא בחוץ הרי זה אבר מן החי ולוקין עליו ואפילו מת העובר קודם שחיטה, ואם נחתך אחר שחיטה האוכלו אינו לוקה ואפילו מת, ואם מתה הבהמה ואחר כך חתכו האוכלו לוקה משום אבר מן החי. השגת הראב"ד: האוכלו אינו לוקה. כתב הראב"ד ז"ל /א"א/ זה שבוש שהרי אמר למעלה אפילו החזירה וחתכה אחר שחיטה לוקה משום ובשר בשדה טרפה ובמשנה אמרו שחט את אמו ואח"כ חתכו חכמים אומרים מגע טריפה שחוטתה אלמא אית ביה איסור טריפה והל"ל אינו לוקה משום אבר מן החי דאין שחיטה עושה ניפול ועם כל זה מה צורך הואיל ויש בו לאו דטריפה, עכ"ל.

הלכה יב: עובר שהוציא אבר ונאסר האבר ואחר כך נולד והרי היא נקבה, החלב שלה אסור לשותו מספק, הואיל והוא בא מכלל האיברין ויש בה אבר אחד אסור והרי זה כחלב טריפה שנתערב בחלב טהורה.

**הטעם דלא במיל החלב דאבר
היוצא בשישים:**

והנה הרמב"ם בפ"ה [ממא"ס] הי"ב כתב בזה"ל: עובר שהוציא אבר ונאסר האבר ואח"כ נולד והרי היא נקבה, החלב שלה אסור לשתותו מספק, הואיל והוא בא מכלל האיברים ויש בה אבר אחד אסור, והר"ז כחלב טרפה שנתערב בחלב טהורה, עב"ל. והנה שיטת הב"ח דאם הי' בבהמה ס' כנגד האבר היוצא דכל החלב מותר משום תערובת שבטל בס'.

אמנם דעת הט"ז [סי' י"ד סק"ז] והש"ך [בסקי"ב] דאין לשער לפי גודל האיברים, דיש אבר קטן שהחלב מתגדל בו הרבה (אבל כבר הקשה הש"ך דאמאי לא נתייר החלב מספק דשמא יש ס' כנגדו, ובמין במינו מה"ת בטיל ברוב, והו"ל ספיקא דרבנן). ובמשל"מ [פ"א ממו"מ הי"ד] כתב לכאור טעם אחר דלא חל כאן דין ביטול, והוא עפ"מ ש"כ המרדכי [סוף חולין] דכל

דבר שתחילת ביאתו לעולם הוא בתערובת לא חל בו דין ביטול. וא"כ ה"ה כאן כיון דהחלב יוצא מכל האיברים ותחילת ביאתו לעולם הוא בתערובת לא שייך בו דין ביטול ברוב ובשישים.

אמנם כבר הביא המשל"מ [שם] בשם מוהר"ר יעקב אלפנדרי ז"ל לחלק דשא"ה דחלב של האבר מתחילה בעורה בתוך האבר לא היתה מעורבת עם שאר כל החלב שבגוף כיון שיש לה מקום מיוחד אלא דרק אח"כ נתערב וא"כ שייך בה שפיר דין ביטול ברוב, יעו"ש.

הקשה הדרישה (סק"ב) למה לא יהא חלב אותו אבר בטל בששים דק"ל יש ס' בבהמה נגד הזרוע בזרוע בשלה, ותירץ דמיירי שהוציא כל היד עד שלא נשאר ששים נגד מה שיצא לחוץ וכו' ומטעם זה כתוב בשו"ע שהוא כחלב טרפה שנתערבה, כדי להשוות דינן לענין ביטול בששים, ומשערים אבר שיצא אם יש ששים כמה שנשאר, עוד י"ל שמאבר אחד יוצא חלב יותר מאבר אחר ואי אפשר לבטלה. אבל בב"ח שם כתב דאם היה ס' בבהמה בבשר וגידין ועצמות כנגד האבר האסור, כל החלב מותר. וכ"כ בש"ך (סק"ב) דבטל דהוא ספיקא דרבנן דמין במינו בטל מה"ת ברוב, אלא מדרבנן צריך ס' הו"ל ספיקא דרבנן ולקולא ובטו"ז פוסק שאין

להקל בזה עי"ש. ובפ"ת הביא דברי המרדכי (סי' תשלז) דלא שייך ביטול אלא בדבר שהיה ניכר בפנ"ע תחלה ואח"כ נתערב, אבל בדבר שתחלת ביאתו לעולם מעורב לא בטיל, וזוהו קשה על הש"ך, ועי' בשו"ת נוב"י (מהד"ת יו"ד סי' נד) שכנו מתרץ דדברי המרדכי היינו רק בכיטול אשר מתורת רוב אתינן עלה, אבל בדבר הבטל בששים, דבטל מפני שאז אין הטעם נרגש לא שייך חילוק המרדכי.

6. ספר שחיטת חולין

שם : בעי אילפא הוציא עובר את ידו בין סימן לסימן מהו, מצטרף סימן ראשון לסימן שני לטהרי' מידי נבלה או לא. מבואר דיסוד האיסור דאבר היוצא הוא משום חסרון שחיטה דאמו, דאל"ה אמאי לא יצטרף סימן ראשון לסימן שני הא תרווייהו מתירין האבר לאכילה אלא דאיסור אחר רכיב עלי', [וכע"ז כתב בשו"ת אחיעזר ח"ב סי' ד' סק"ח להוכיח מהך בעיא דרבי זירא דדף ל"ב ע"ב ניקבו בני מעיים בין סימן לסימן מהו, דיסוד איסור טרפה הוא ג"כ משום חסרון שחיטה, וע"ע באתרו"ד כלל ט"ו].

7. ספר שחיטת חולין

שם : בעי ר' ירמי' מהו לחוש לזרעו, ה"ד אילימא דאזל אבהמה מעלייתא, מאי איריא האי דאית בי' איסור יוצא אפילו ב"פ דעלמא נמי, דאמר רב משרשיא לדברי האומר חוששין לזרע האב וכו'. עין בבבאור הגר"א [סי' י"ד סק"ד] שכתב להוכיח מכאן דכל האיסור של אבר היוצא הוא דוק היכי דלא נולד העובר קודם שחיטת אמו, אבל אם ילדה אותו הבהמה קודם שנשחטה אין האבר נאסר (ודלא כמש"כ הבי"ש שם בשם

הכלבו) דאל"ה מאי קפריך הכא דתיפו"ל דנאסר משום דינא דרב משרשיא דב"פ הבא על בהמה מעלייתא וכו' הא משכחת לה בגוונא שנולדה קודם שחיטת אמו דהוי וולד גמור ויש לו תקנה בשחיטת עצמו, ואפ"ה מיבעי' לי' מהו לחוש לזרעו משום איסורא דאבר היוצא.

8. תוספות מסכת חולין דף סט עמוד א

דאתא אבן פקועה דכוותיה - שיש בו איסור יוצא בחז אבר.

9. ספר שחיטת חולין

שם : לא צריכא דאזל אב"פ דכוותי' מאי אבר מוליד אבר וחתוך לי' ושרי וכו'. פרש"י דאליבי' דחנני' דס"ל חוששין לזרע האב קבעי לה, ועיין מהר"ם שביאר דרש"י פירש דאירי בגוונא שרק אביו הוציא ידו לחוץ, ולפיכך כתב דלמ"ד אין חוששין לזרע האב לא קבעי לה. **אמנם** התוס' פירשו דתרווייהו היו אסורין משום "אבר היוצא" ועיין מהרש"א שביאר כונתם דאל"ה לא מיבעיא לי' כיון דקיי"ל זו"ז מותר, יעוי"ש. **ונמצא** דרש"י נקט דאיסור אבר היוצא מיישך שייכי לפלוגתא דחוששין לזרע האב, והתוס' נקטו דאיסור אבר היוצא מיישך שייכי לפלוגתא דזו"ז מותר.

ונראה דיסוד המחלוקת בין רש"י להתוס' הוא כזה, דרש"י נקט דיסוד האיסור דאבר היוצא הוא משום חסרון שחיטה, ר"ל דשחיטת האם אינה מתרת האבר היוצא ואיסורו משום אבמה"ח, וא"כ ס"ל לרש"י דאי"ז שייך לפלוגתא דזו"ז (דומיא דדינא דרב משרשיא דאי"ז תלוי בפלוגתא דזו"ז כמשנ"ת) אבל התוס' נקטו דיסוד האיסור דאבר היוצא הוא לאו משום חסרון שחיטה, אלא הוא איסור מחודש ד"יוצא" (וכמשנ"ת בדבריהם במכות דף י"ח) וא"כ שפיר נקטו התוס' דאיסור אבר היוצא מיישך שייכי לפלוגתא דזו"ז כיון דחד איסורא וחד היתירא.

10. תוספות מסכת חולין דף סט עמוד א

או דלמא תרי איסורי אמרינן - לאו דוקא תרי איסורי אמרינן דאיכא נמי איסור גיד הנשה.

11. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף סט עמוד א

תלתא לא אמרינן. אין הכוונה דדוקא שתי איסורים התירה תורה ולא שלש, אלא ר"ל דשני איסורים אלו שהם חלב ודם התירה תורה ואיסור שלישי זה דהיינו יוצא לא התירה.

• עוד עיין במלא הרועים

12. ספר שחיטת חולין

בפ"ג [מאיסומ"ז] הי"א - ובשור"ת חת"ס יור"ד סי' י"ד, אמנם בשור"ת נובי"ת יור"ד סי' ל"ו כתב דחלב ב"פ יש בו משום בכ"ח, וטעמו משום דהא דחלב שחוטה אינו אסור משום בכ"ח היינו משום דדרשינן בחולין קיג: מ"ב חלב אמו" ולא חלב שחוטה, ופירש"י שם דאמו משמע הראוי להיות אם ולא משנשחטה. עכ"ל. א"כ הך בת פקועה אע"ג דחשובה כשחוטה מ"מ כיון דראוי להיות אם משו"ה חלבה אסור משום בו"ח [וע"ע בהגה' רעק"א על השו"ע יור"ד סי' פ"ז סק"ו שנסתפק בזה].

ועוד נפק"מ לדינא בין הצדדים הוא מש"כ הפרשת דרכים [בדרוש א' עמוד ט]

דאע"ג דב"פ לא בעי שחיטה, מ"מ צריך להמתין מלאכלה עד שתמות, משום דלא עדיף מהאם עצמה דאסור לאוכלה כ"ז שהיא מפרכסת משום לאו ד"לא תאכלו על הדם" וכדאיתא בשו"ע סי' כ"ז (הו"ד בפת"ש סי' י"ג סק"ד) וכ"כ הצ"ח בפסחים דף כ"ה והמנ"ח במצו' רמ"ח, יעו"י"ש. אמנם לכאורה כ"ז שייך רק אי נימא דיסוד ההיתר דב"פ הוא משום דחשיב כשחוט אגב אמו, אבל את"ל דיסוד ההיתר דב"פ הוא דחידשה תורה דב"פ לא צריך שחיטה וניתר משום "כל בבהמה תאכלו" א"כ יש לדרן טובא בדברי האחרונים הנ"ל, דכיון דב"פ לא צריך שחיטה א"כ דמי לדגים וחגבים דאין עליהן איסור ד"לא תאכלו על הדם" משום דלא אסרה תורה לאכול מבשר קודם שתצא נפשה דוקא באותן בע"ח הטעונים שחיטה ויכמו

בגדר ההיתר דבן-פקועה

שם : חותך מעובר שבמע"י מותר באכילה: מנלן דכתיב "וכל בהמה מפרסת פרסה" וגו' בהמה בבהמה לרבות את הולד וכו'. והנה כבר ידוע מה שחקרו האחרונים בגדר ההיתר דב"פ, אי נימא דחידשה תורה דע"י דמעשה שחיטה באם חשיב כמעשה שחיטה גם על העובר וחל שם שחוט גם על העובר, או דילמא דהוא גוזה"כ דאע"פ דלא חל שם שחיטה על העובר, מ"מ ניתר מגוזה"כ ד"כל בבהמה תאכלו".

ובאתרו"ד [סי' י"ד] כתב דנפק"מ לדינא בין הצדדים לענין אי חלב של ב"פ מותר לבשלו עם בשר, דאי נימא דגדר ההיתר של ב"פ הוא משום דחשיב העובר כשחוט א"כ הו"ל כחלב שחוטה דנתמעט מאיסורא דבו"ח (וכדאיתא לקמן בדרך קי"ג ע"ב), אבל את"ל דיסוד ההיתר דב"פ הוא לאו משום דחשיב כשחוט אלא דניתר מגוזה"כ ד"כל בבהמה תאכלו" א"כ ל"ה כחלב שחוטה ואסור משום בכ"ח, ועיין במהריט"א [פ"א אות ב' סק"ו] דכתב להוכיח מסוגיא דבכורות דף ו' ע"ב דחלב ב"פ אין בו דין בכ"ח - וכן נקט השעה"מ

• עוד עיין שם שזן באריכות בהראיות לב' צדדים

13. תוספות מסכת חולין דף סט עמוד א

אלמה א"ר יוחנן השוחט בהמה ומצא בה דמות יונה אסור באכילה בעינן פרסות וליכא - נראה דוקא נקט דמות יונה שהוא אסור גם כשיצא לאויר העולם לפי שאינו מתקיים אבל מצא בה בהמה גמורה שראוי להיות מותר ורגליה רגלי יונה או שאין לה רגלים כלל מותרת דלא ממעט ר' יוחנן מידי שראוי להיות מותר כשיצא לאויר העולם דהיא חשיב כמפריס פרסה להיות ניתר בשחיטת

אמו כמו שחשוב כמפריס פרסה כשיצא לאויר העולם דלא על חנם תפס ר' יוחנן דמות יונה ולא נקט עובר שרגליו דמות יונה או עובר שאין לו רגלים וכי פריך קלוט במעי אמו ליתסר אליבא דרבי שמעון דוקא פריך דאסר ליה כשיצא לאויר העולם כדפרישית לעיל.

14. תוספות מסכת חולין דף סט עמוד ב

יצא רובו הרי זה יקבר - אע"ג דתנן בפרק כל פסולי המוקדשין (בכורות דף לב:) דב"ה מתירין למנות עובד כוכבים על הבכור הכא מודו דאסור למכור לעובד כוכבים דהא מוקמינן לה התם כר"ע ושמעינן ליה לר"ע בפרק טבול יום (זבחים דף קג:) דאמר מדבריו למדנו שהשוחט את הבכור ונמצא טרפה שיאותו הכהנים בעורו משמע דבשר אסור בהנאה והיינו טעמא דהיכא דשרי לישראל הוא דאיתקש לצבי ואיל ושרי אפי' לעובדי כוכבים.

15. ספר שחיטת חולין

שם: ואזדו לטעמייהו דאיתמר יצא שלישי דרך דופן ושני שלישי דרך רחם, ר"ה אמר אינו קדוש רבה אמר קדוש ר"ה אמר אינו קדוש ר"ה לטעמי' דאמר למפרע קדוש ורובא קמא ליתו' ברחם, רבה אמר קדוש, רבה לטעמי' דאמר מכאן ולהבא הוא קדוש ורובא דרך רחם נפיק. הנה כבר תמה המהריט"א [כפ"ג אות ל"ג] דמה ענין זה תלוי אי למפרע הוא קדוש או מכאן ולהבא הוא קדוש [ומש"כ לבאר שם צ"ב].

אנציקלופדיה תלמודית כרך ג, בן פקועה

בן פקועה. ולד שנמצא בבהמה אחר שנשחטה ונפקעה (נקרעה) בטנה.

אכילתו. השוחט בהמה מעוברת ומצא בה עובר בן שמנה חדשים, בין חי ובין מת, או בן תשעה חדשים מת, הרי זה מותר באכילה ואינו טעון שחיטה¹, שנאמר: וכל בהמה מפרסת פרסה וגו' בבהמה אתה תאכלו², לרבות את הולד³, שבהמה שבראש הפסוק מוסב על בהמה שבסופו, והרי זה כאילו כתוב: בהמה בבהמה, היינו בהמה שנמצאת בבהמה תאכלו⁴, או שהמלה "כל" (וכל בהמה) באה לרבות את הולד⁵.

מצא בה בן תשעה חי, [עמוד שסז טור 2] נחלקו תנאים: ר' מאיר אמר טעון שחיטה, וחכמים אומרים שחיטת אמו מטהרת⁶, שר' מאיר סובר שהחדשים שכלו לו גורמים לעשותו בהמה בפני עצמה, ולא נתרבה להיתר מ"כל בבהמה תאכלו", וחכמים סוברים שהחדשים עם הלידה הם הגורמים לעשותו בהמה בפני עצמה, וזה שלא נולד נתרבה להיתר מ"כל בבהמה תאכלו"⁷. ואע"פ שכשנמצא מת מודה ר' מאיר שמותר גם בכלו לו חדשיו, הרי זה לפי שכשאין לו היתר שחיטה בגופו הותר מכל בבהמה תאכלו, אבל בן תשעה חי, שיש שחיטה בגופו, לא הותר לר' מאיר⁸, ולכן בן תשעה שמת לאחר שחיטת האם, העובר אסור לר' מאיר, שבשעת שחיטה לא הותר⁹, ויש מפרשים שלר' מאיר החדשים עם יציאתו לאויר העולם הם שגורמים שיהשב הולד כבהמה בפני עצמה, ולכן כל שמת הולד קודם שיצא לאויר העולם, אפילו שמת לאחר שחיטת האם, הותר מכל בבהמה תאכלו¹⁰. הלכה כחכמים¹¹. דעת יחיד היא שהלכה כר' מאיר¹². במה דברים אמורים כשלא הפריס על גבי קרקע, אבל הפריס על גבי קרקע טעון שחיטה מדרבנן, גם לדברי חכמים, שלא יבואו להחליפו בבהמה גמורה ויאכלוה בלא שחיטה¹³. ר' שמעון שזורי אומר אפילו הוא בן חמש שנים וחורש בשדה, שחיטת אמו מטהרת¹⁴. הלכה כחכמים¹⁵...

האחרונים דנו בהיתר העובר שנמצא במעי אמו, אם הוא מפני שחיטת האם פעלה אף על העובר, והרי זה כאילו נשחט גם העובר, או שגזרת הכתוב [עמוד שסח טור 1] היא מכל בבהמה תאכלו, שכל שהותרה הבהמה בשחיטה מותר כל הנמצא בה, אבל לא שעצם פעולת השחיטה ישנה בהעובר 23. ומהם שמחלקים: בן ח' חי או מת ובן ט' מת, שאין שחיטה שייכת בהם, ההיתר הוא מכל בבהמה תאכלו, ובן ט' חי שההיתר הוא משום ארבעה סימנים שהכשירה בו תורה 24, הרי זה כאילו נשחט 25.

יש מהראשונים שכתב שאף על פי שאין בן פקועה - היינו בן תשעה חי - צריך שחיטה, הוא צריך נחירה, ואם מת מאליו או נסקל אסור באכילה 26, ורוב הראשונים חולקים ואינם מצריכים כלום 27, ואפילו אם חתך אבר ממנו בעודו חי, מותר לאכלו, ואין בו משום אבר-מן-החי* 28. ויש מי שכתב שאם מת מאליו אחר שיצא לאויר העולם אסור מדרבנן, שמא יתחלף בנבלה, אבל אם הכו על ראשו וכיוצא עד שמת מותר 29. וכתבו אחרונים שמכל מקום אסור לאכול ממנו קודם שתצא נפשו, משום לא תאכלו על הדם 30, כדרך שאסור לאכול מבהמה שנשחטה כל זמן שמפרכסת 31.

השוחט את הבהמה ומצא בה בן תשעה חי, ונגע העובר בטומאה, או שנטמאה אמו ונגע בה, לדעת ר' מאיר שטעון שחיטה, ודאי אינו מקבל טומאת אוכלים כל זמן שהוא חי, ולדעת חכמים שאין צריך שחיטה, נחלקו בדבר: ר' שמעון בן אלעזר משום ר' יוסי הגלילי אומר מטמא טומאת אוכלים, כיון שאינו טעון שחיטה, וחכמים אומרים אינו מטמא טומאת אוכלים, מפני שהוא חי, וכל שהוא חי אינו מטמא טומאת אוכלים 89. הלכה כחכמים 90.

השוחט את הטרפה ומצא בה עובר מת, שחיטת אמו מטהרתו מידי נבלה 94. וכן כשמצא בה בן תשעה חי, ומת אחר כך קודם שנשחט, אף על פי שאינו נותר לאכילה בלא שחיטה 95, כשמת טהור מטומאת נבלות, ששחיטת אמו מטהרתו 96, משום ששחיטת טרפה ושחיטת כשרה לענין טומאה שוות הן 97.

חלבו, גידו ודמו. השוחט את הבהמה ומצא בה בן שמונה חי או מת או בן תשעה מת, חלבו מותר 98, שהותר מ"כל בבהמה תאכלו" 99, ואינו קרוי בהמה בפני עצמה שיאסר חלבה 100. ויש שמסבירים שהרי בחלב נאמר: כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו 101, וכל זמן שלא נולד אינו נקרא שור וכשב ועז, שנאמר 102: שור או כשב או עז כי יולד 103. ואפילו הסוברים שבן תשעה חי חלבו אסור 104, מודה בבן תשעה מת, שאין החדשים גורמים בלא חיות 105. ויש מפרשים שחלבו מותר מפני שלמדים מהאמור בהקרבת קרבן אשם* חלב ושתי הכליות 106, שאין צריך לאמרו, שלמדים הקרבתם משלמים*, אלא לומר לך מה חלב האמור באשם מוצא מכלל שליל, שאין לומר חלב שליל יקריב, שאין האשם בא נקבה, אף כל חלב האמור בקרבנות מוצא מכלל שליל 107, ומכאן שאינו בכלל חלב ומותר באכילה 108.

מצא בה בן תשעה חי, הדבר תלוי במחלוקת ר' מאיר וחכמים 109, שלר' מאיר שטעון שחיטה, חלבו אסור, ולחכמים שאין טעון שחיטה, חלבו [עמוד שעא טור 1] מותר 110, שאם טעון שחיטה הרי הוא בכלל בהמה 111, שהוא בכלל זבחת מוקד ומצאנך 112, וממילא הוא גם בכלל שור כשב ועז האמור בחלב, ואם אינו טעון שחיטה אינו בכלל בהמה ואינו בכלל שור כשב ועז לענין חלב 113. ולפיכך פסקו רוב הראשונים הלכה שחלבו מותר 114, אלא אם כן הפריס על גבי קרקע, שכשם שטעון שחיטה מדרבנן משום מראית העין, כך חלבו אסור מדרבנן 115. ויש מהראשונים שפסקו שבן תשעה חי, אפילו שלא הפריס על גבי קרקע, ואף על פי שאין צריך שחיטה, חלבו אסור וחייבים עליו כרת ומוציאים ממנו כל החוטים והקרומות 116 האסורים בשאר הבהמות 117. מהאחרונים יש שמסבירים דעה זו, ששחיטת האם מועילה להתיר בולד הנמצא בה רק איסור שהוא מצד חסרון בשחיטה, כאבר מן החי ונבלה, אבל איסור חלב אינו ענין לשחיטה, ולכן אינו נותר על ידי השחיטה, ולכן יש הבדל בין בן ט' חי לבן ט' מת, שבחי היתר העובר הוא מפני שהוא כשחוט, ולא עדיף משחיטה ממש שאינה מתירה איסור חלב, אבל במת היתרו הוא מגזרת הכתוב של כל בבהמה תאכלו, ולכן אף חלבו מותר 118.

נחלקו אחרונים אם חלב של בת פקועה בבשר יש בו משום איסור בשר-בחלב*: יש מתירים, שהרי חלב שחוט מותר 178, ובן פקועה הרי הוא כשחוט 179, ויש אוסרים, שחלב שחוט אינו מותר אלא משום שנאמר: בחלב אמו 180, ושחוטת אינה ראויה להיות אם 181, ובת פקועה ראויה להיות אם 182.

ולד בן פקועה. בן פקועה שבא על בת פקועה שכיוצא בו, הרי בנו ובן בנו עד סוף כל הדורות כמוהו, וכולם צריכים שחיטה מדבריהם, כיון שהפריסו על גבי קרקע¹⁹⁷, ואפילו נולדו כדרך הנולדים, ובלבד שבניהם יבואו גם כן על בני מינם כיוצא בהם, שהם בנות פקועות או שנולדו מבני פקועות¹⁹⁸. לר' שמעון שזורי שאפילו הפריס על גבי קרקע אין צריך שחיטה כלל¹⁹⁹, נחלקו אמוראים: זעירי אמר שאף בניו עד סוף כל הדורות ככך²⁰⁰, ור' יוחנן חולק וסובר שלא אמר ר' שמעון שזורי אלא בו אבל לא בבניו²⁰¹. יש מן הראשונים שכתבו [עמוד שעד טור 1] שאם היה הבן של בן פקועה קלוט, אף על פי שנולד כדרכו, ואמו, היינו הבת פקועה, היתה גם כן קלוטה, אף ר' יוחנן מודה שמותר, שיש כאן שתי תמיהות, שהוא קלוט ואמו קלוטה²⁰².

בן פקועה שבא על בהמה גמורה והוליד, אמר רב משרשיא שלדברי האומר חוששין לזרע האב²⁰³, אותו ולד אין לו תקנה²⁰⁴, שהרי הוא כמי שאין לו אלא סימן אחד מצד אמו, שהסימן השני שחוט ועומד הוא, ואין שחיטה נוהגת בו, ובהמה בסימן אחד אינה ניתרת, והסימן השני אינו מצטרף לסימן הראשון, שאין לך שהייה גדולה מזו²⁰⁵, שהראשון שחוט משנולד²⁰⁶, ולפי זה להסוברים ארבעה סימנים התירה בו תורה, שאם אינו נותר בשחיטת אמו, נותר בשחיטת עצמו²⁰⁷, אף כאן מכיון שאין לצרף שחיטת הסימן שמצד האב, הוא נותר בשחיטת עצמו, אלא שרב משרשיא אינו סובר שארבעה סימנים התירה בו תורה²⁰⁸. ויש מפרשים שכל סימן וסימן נחשב כחציו שחוט, ואפילו לא היתה השהייה פוסלת בשחיטה היה אסור, כיון שחצי הגוף של הולד הבא מכח אמו לא נשחט כלל, ואפילו להסוברים בשוחט את הטרפה ומצא בה בן ט' חי שארבעה סימנים התירה בו התורה, מודים כאן שאסור, ששחיטת טרפה אינה שחיטה כלל להיתר אכילה, אבל כאן הרי הוא כאילו נשחט חציו²⁰⁹. והוא הדין בהמה גמורה זכר שבא על בת פקועה והולידה, שאותו ולד אין לו תקנה, שמצד האם הרי הוא כשחוט ומצד אביו צריך שחיטה²¹⁰.

בן פקועה שבא על בהמה גמורה ונתעברה, ושחטו אותה בהמה ונמצא בה עובר, הותר בשחיטת אמו, שהרי הוא כשחוט בין מצד האב ובין מצד האם²¹¹, אלא שאם הפריס על גבי קרקע צריך שחיטה מדבריהם, ככל בן פקועה²¹². היה הזכר בהמה גמורה ובא על בת פקועה ונשחטה הבת פקועה ונמצא בה ולד, נחלקו אחרונים: יש סוברים [עמוד שעד טור 2] שאף אותו ולד נותר בשחיטת אמו, ואף על פי שאמו אינה צריכה שחיטה מן התורה, והולד אם חוששים לזרע האב צריך שחיטה, ולא נותר בשחיטת אמו, מכל מקום הרי למדנו מכל בבהמה תאכלו, שבכל ענין שהאם הותרה באכילה נותר גם הולד שנמצא בתוכה באכילה אגב אמו²¹³, ויש סוברים שכיון שהאם, שהיא בת פקועה, אינה צריכה שחיטה, אין הולד נותר בשחיטת האם, ולא למדנו היתר מכל בבהמה תאכלו אלא כשהוא נותר בשחיטת אמו, אבל כאן מצד האם הרי הולד כשחוט, ויש לו רק סימן אחד מצד האב, ואין לו תקנה²¹⁴, ואין הבדל בין אם הולד בן ט' חי או מת ובין שהוא בן ח', שבכל אופן אין לו תקנה²¹⁵.

בן פקועה שאמו היתה טרפה שבא על בהמה גמורה והוליד, אותו הולד נותר בשחיטת עצמו ככל בהמה, שהרי בין מצד האב ובין מצד האם הוא צריך שחיטה להיתר אכילתו²¹⁶.